

Remissvar över betänkandet SOU 2023:84 En hållbar bioekonomistrategi – för ett välmående fossilfritt samhälle

Yttrande

Det strategiska innovationsprogrammet BioInnovation är positivt till bioekonomiutredningens slutbetänkande, och vill här föra fram några kortfattade och konkreta inspel.

Beslutsnivå

En nationell bioekonomistrategi är viktig och efterlängtd. Den bör beslutas och hanteras på högsta nivå. Vi stöttar utredningens förslag att **riksdagen beslutar om en nationell bioekonomistrategi**.

- *Regeringen ska lägga fram ett förslag till riksdagen om att besluta om övergripande mål, fokusområden, och en plan för uppföljning och utvärdering, för en nationell bioekonomistrategi. Regeringen ska ansvara för och förvalta strategin, återrapportera om utvecklingen till riksdagen i den årliga budgetpropositionen, samt besluta om handlingsplaner vart fjärde år.*

Riktning

Vision, övergripande mål och fokusområden bör innehålla en tydlig och robust riktning, och samtidigt vara så öppna för olika implementeringsmöjligheter att långsiktigt hållbart engagemang kan säkras. Vi stöttar utredningens förslag till **vision, övergripande mål och fokusområden**.

Källa: Utredningens bearbetning.

Förvaltning

Området och innehållet är komplext och viktigt, vilket gör att samordning och uppföljning behöver vara tydliga och välförankrade processer. Vi stöttar utredningens förslag till **förvaltning, uppföljning och utvärdering**, samt utredningens förslag till **beslut om handlingsplan**.

- *Regeringen ska ha det övergripande ansvaret för genomförande av bioekonomistrategin. Strategin berör flera politikområden, och ett formaliserat departementsöverskridande arbete är därför centralt.*
- *Tillväxtanalys ska ges i uppdrag att följa upp och utvärdera genomförandet och resultatet av strategin och dess åtgärder. SCB ska få i uppdrag att ta fram input-output analys av bioekonomin, regional statistik för bioekonomin, samt att ta fram en metod för att beräkna bioekonomins substitutionsnytta.*
- *Regeringen ska vart fjärde år besluta om handlingsplaner som innehåller konkreta åtgärder för att nå det övergripande målet. I arbetet med att ta fram dessa handlingsplaner bör regeringen samla in information och underlag från privata och offentliga aktörer, samt från civilsamhället.*

Tidiga åtgärder

Arbetet för att utveckla en svensk cirkulär bioekonomi är mycket angeläget. Vi stöttar utredningens förslag att **påbörja åtgärder inom ramen för strategin innan beslut om en första handlingsplan**.

- *Bland de 17 föreslagna åtgärder som utredningen listar anser vi att följande är särskilt angelägna att påbörja snarast möjligt:*
 - *Etablera en nationell tvärvetenskaplig forskarskola.*
 - *Stöd till test- och demonstrationsmiljöer för biobaserade lösningar.*
 - *Styrmedel för att främja biobaserade lösningar.*
 - *Utöka stöd för upphandling av samhällskritiska biobaserade lösningar.*
 - *Främja regionala nätverk inom bioekonomi.*
 - *Ökad satsning på tvärvetenskap och tvärsektoriell kunskapsuppbyggnad.*

Kompetensförsörjning

Kompetensförsörjning inom området är helt centralt, och extra fokus bör läggas på processteknik och resurseffektivitet i den biobaserade industrin. Vi stöttar utredningens förslag om att **etablera en nationell tioårig forskarskola för biobaserade lösningar**.

- *Forskarskolan bör läggas upp för att säkra framtida kompetensförsörjning för den cirkulära bioekonomin i Sverige, vilket innefattar utbildning och förnyring på alla nivåer från masterstudenter till seniora forskningsledare samt utvecklade kompetensnätverk. För att åstadkomma detta behövs både en rad doktorandprojekt (motsv.) som utvecklar ny kunskap och ett antal stödprojekt som skapar en effektiv helhet och resultatspridning, samt en sammanhållande övergripande koordinering. Tillsammans bör projekten täcka den ämnesmässiga och tematiska bredd som bioekonomiutredningen föreslår, men också grundläggande, tillämpad och implementerings-FoI med olika krav på medfinansieringsgrad.*
- *Det bör finnas en tydlig plattform som tillser att styrning och ledning av forskarskolan har en bred förankring i näringslivet och ett aktivt deltagande av akademien. Den grundläggande forskningen kan med fördel drivas i ett starkt sammanhållet program där tillämpnings- och implementeringsdelar kopplas på efter relevans. Projekt inom grundläggande FoI bör utlysas som doktorand- eller post doc-projekt vid programmets år ett, fyra och sju. Projekt inom tillämpad FoI och implementerings-FoI bör utlysas årligen. Samtliga projekt ska ha tydlig samhälls- och näringslivsrelevans.*

Nytt strategiskt Fol-program inom cirkulär bioekonomi

Sverige har bland de bästa förutsättningarna i världen att utveckla lösningar inom den cirkulära bioekonomin tack vare tillgången på råvaror, ett väl utvecklat industriellt ekosystem och starka utbildnings- och forskningscentra. För att stärka utvecklingen av ett cirkulärt och biobaserat samhälle och därmed bidra till den gröna omställningen och utvecklad konkurrenskraft behövs ytterligare satsningar i samverkan mellan staten och näringslivet. Vi föreslår – utöver utredningens förslag – **etablering av ett tioårigt strategiskt Fol-program inom cirkulär bioekonomi**. Detta program kan utgöra en plattform för implementering av den nationella bioekonomistrategin och dess handlingsplaner.

- *Aktörerna i den svenska bioekonomin har under de senaste två åren samarbetat branschöverskridande för att utveckla och driva ett Fol-program inom cirkulär bioekonomi. I en bred mobiliseringsprocess har fem branschorganisationer förankrat programmet hos sina tusentals medlemsföretag, men också med starka Fol-miljöer, Sveriges bioekonomiregioner och andra relevanta aktörer. Programmet har bearbetats och utvecklats i möten, workshops och seminarier, och har en i det närmaste total uppslutning i hela den svenska biobaserade sektorn.*
- *Programmet ska ledas av de gröna näringarna och den biobaserade processindustrin, och ska i bred nationell samverkan och dialog utforma strategisk agenda, programinsatser och utlysningar. Programmet ska ha ett anslag på 100 – 150 Mkr per år i 10 år, och anslaget ska matchas med lika mycket privat medfinansiering. Programmet ska ha ett programkontor med anslag på 10 Mkr per år i 10 år, och anslaget ska matchas med lika mycket privat medfinansiering. Programkontoret ska ledas av Skogsindustrierna, IKEM – Innovations- och kemiindustrierna i Sverige, TEKO – Sveriges Textil- och Modeföretag, Livsmedelsföretagen och LRF – Lantbrukarnas Riksförbund.*

Per Edström
Programchef
BioInnovation

Jan Svärd
Programstyrelsens ordförande
BioInnovation